



Міністерство освіти і науки України  
Рівненський державний гуманітарний університет  
Філологічний факультет  
Кафедра міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури  
Департамент освіти і науки  
Рівненської обласної державної адміністрації  
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини  
Кафедра англійської мови та методики її навчання  
Головинський ліцей Рівненського району Рівненської області  
Рівненський ліцей №15 Рівненської міської ради  
Навчально-наукова лабораторія  
«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього вчителя  
іноземної мови та зарубіжної літератури»

**МАТЕРІАЛИ**  
**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**  
**«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці**  
**майбутнього педагога ХХІ століття»**  
*12 травня 2023 р.*

Рекомендовано до друку Вченою радою  
Рівненського державного гуманітарного університету  
ПРОТОКОЛ № 6 ВІД 25 ТРАВНЯ 2023 РОКУ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції  
**«МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ  
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ»**

**М 58** МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ХХІ СТОЛІТТЯ: матеріали першої І Всеукраїнської науково-практичної конференції (12 травня 2023 року): збірник тез. – Рівне : РДГУ, 2023. – 99 с.

*Матеріали збірника присвячено висвітленню кола актуальних проблем, які обговорювалися на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Міжкультурна комунікація у професійній підготовці майбутнього педагога ХХІ століття», зокрема інноваційні технології викладання іноземної мови та зарубіжної літератури, соціокультурна та психолого-педагогічна парадигми міжкультурного спілкування, полікультурне бачення світу в умовах міжкультурної комунікації: перспективи та проблеми, генерика та генологія художньої літератури, зарубіжна література в контексті міжкультурної комунікації: історичний та методичні аспекти.*

*Видання призначене для науково-педагогічних, наукових працівників у галузі освіти, аспірантів, викладачів, здобувачів вищої освіти та всіх, хто цікавиться здобутками у галузі ініомовної освіти.*

**За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори**

**СКЛАД ОРГКОМІТЕТУ**  
**ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**  
**«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці**  
**майбутнього педагога XXI століття»**

**Безкоровайна Ольга Володимирівна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Павелків Роман Володимирович**, доктор психологічних наук, професор, академік Академії наук Вищої школи України, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології, перший проректор Рівненського державного гуманітарного університету

**Дейнега Олександр Вікторович**, доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи Рівненського державного гуманітарного університету

**Петрівський Ярослав Борисович**, доктор технічних наук, професор, з навчально-виховної роботи Рівненського державного гуманітарного університету

**Ніколайчук Галина Іванівна**, кандидат педагогічних наук, професор кафедри загальної психології та психодіагностики, декан філологічного факультету Рівненського державного гуманітарного університету

**Яловенко Ольга Вікторівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання Уманського державного педагогічного університету ім. П. Тичини

**Андрєєва Майя Миколаївна**, головний спеціаліст відділу професійно-технічної та вищої освіти Департаменту освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації

**Істоміна Світлана Ярославівна**, директор Рівненського міського ліцею № 15 Рівненської міської ради

**Буржинська Тетяна Василівна**, директор Головинського ліцею Головинської сільської ради Рівненського району Рівненської області

**Нестерук Сніжана Миколаївна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Самборська Ірина Миколаївна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Вовчук Наталія Іванівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Оздемір Оксана Василівна**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Шульжук Наталія Василівна**, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри стилістики та культури української мови Рівненського державного гуманітарного університету

**Синевич Братислава Миколаївна**, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

**Залевська Оксана Анатоліївна**, старший викладач кафедри міжкультурної комунікації, теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури Рівненського державного гуманітарного університету

## ЗМІСТ

<i>Безкоровайна О. В.</i> Концептуальні засади до формування полікультурної освіти майбутніх педагогів: теорія і практика .....	6
<i>Бокшан В. Р., Безкоровайна О. В.</i> Різноманітність вправ для заохочення навчання іноземної мови учнів початкової школи .....	9
<i>Братко Б. І., Процько Є. С.</i> Особливості розвитку навичок слухання для вдосконалення мовлення та розуміння англійської мови у закладах базової середньої освіти .....	10
<i>Вовчук Н. І.</i> Звертання як вербальне вираження національних особливостей. Мовленнєвий етикет .....	12
<i>Ганжа Г. Г., Левчук О. А.</i> Особливості методики використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови .....	14
<i>Глуценко О. Ю.</i> Комбінований курс викладання іноземної мови курсантам в умовах воєнного стану для оптимізації навчального процесу .....	15
<i>Гудкова М. М., Безкоровайна О. В.</i> Мовна особистість в умовах сучасної української школи .....	17
<i>Гурінчук С. С., Вовчук Н. І.</i> Національні стереотипи та основні цінності національного німецького характеру .....	20
<i>Джулай А. О., Капелюшина Т. В.</i> Скрайбінг як сучасний прийом візуалізації навчального матеріалу з англійської мови .....	22
<i>Закабула А. В., Процько Є. С.</i> Роль міжкультурної комунікації в процесі вивчення англійської мови школярами .....	23
<i>Златів Л. М.</i> Оптимізація самостійної роботи студентів-філологів із дисциплін лінгвометодичного спрямування в умовах дистанційного навчання .....	25
<i>Калініченко М. М.</i> Роль філології та експертизи авторського права у захисті об'єктів інтелектуальної власності .....	27
<i>Кирильчук Н. М., Петько Л. В.</i> Дослідження біорізноманіття садів замку Хівер (Англія) .....	28
<i>Кичій Г. М., Гембарук А. С.</i> Психологічні проблеми в умовах дистанційного навчання .....	32
<i>Коновець С. В.</i> Системність професійно-педагогічної діяльності вчителя як творчого процесу .....	34
<i>Кравець В. О., Левчук О. А.</i> Особливості використання інформаційно-комунікативних технологій на уроках англійської мови .....	37
<i>Кравець Я. Ю., Комар О. С.</i> Особливості комунікативного підходу до навчання англійської мови у закладах базової середньої освіти .....	38
<i>Кравченко Т. В.</i> Міждисциплінарне інтегрування англійської мови як державної у формуванні громадянської ідентичності британської студентської молоді .....	39
<i>Крупка М. А.</i> Романс як формульна література (на прикладі роману Наталії Гурницької «Мелодія кави у тональності кардамону») .....	42
<i>Луговець О. О., Петько Л. В.</i> Гамбургер та історія його походження .....	44
<i>Людвік В. А.</i> Фільми як компонент вивчення іноземної мови: особливості та ефективність .....	47
<i>Мельник В. І., Нестерук С. М.</i> Романістика Гізер Морріс крізь призму наративу пам'яті .....	50
<i>Мозгальова Н. Г., Новосадов Я. Г., Новосадова А. А.</i> Міжкультурний простір музичного мистецтва України кінця ХХ – початку ХХІ століть .....	52
<i>Муширковська Н. В.</i> Лінгвокультурний аспект перекладу фразеологізмів (на базі польської та української мов) .....	53
<i>Неродик А. С., Самборська І. М.</i> Національні особливості вербального та невербального спілкування англійців .....	56
<i>Няньчук Р. М., Діхтяренко С. Ю.</i> Профілактика професійного вигорання працівників .....	58
<i>Павелків К. М.</i> Концепт іншомовної міжкультурної комунікативної компетентності у сучасному науково-педагогічному дискурсі .....	60

<b>Павлюк Г. С.</b> Мовно-комунікативна діяльність вчителя початкових класів в умовах НУШ .....	62
<b>Пасічник Я. Є., Левчук О. А.</b> Мовні та позамовні чинники функціонування фразеологізмів із етнокультурним компонентом .....	64
<b>Поважна М. С., Петько Л. В.</b> Онлайн-ресурси як засіб організації самостійної роботи студентів-філологів молодших курсів з іншомовною лексикою .....	65
<b>Полив'яна К. Ю., Загребнюк Ю. В.</b> Features of non-standard English lessons for students of basic secondary education .....	67
<b>Постоленко І. С.</b> Формування мотивації вивчення англійської мови у здобувачів вищої освіти .....	68
<b>Прокопчук Ю. В., Безкоровайна О. В.</b> Використання інноваційних технологій у викладанні іноземної мови та зарубіжної літератури як засобу формування мовленнєвої активності учнів на заняттях з іноземної мови .....	71
<b>Пучков А. С., Крижановська Т. І.</b> Співацький розвиток особистості: структурний аналіз .....	72
<b>Рагозіна В. В.</b> До проблеми військово-патріотичного виховання учнівської молоді засобами мистецтва .....	74
<b>Радченя Т. Ф., Безкоровайна О. В.</b> Класифікація методів інтерактивного навчання на уроках англійської мови в НУШ .....	76
<b>Сітайло К. Ю., Безлюдний О. І.</b> Ways of improving secondary school students' phonetic skills .....	78
<b>Смольнікова О. Г.</b> Мовне портфоліо як ефективний засіб розвитку автономних якостей студента .....	80
<b>Сьомак Я. В., Тхорук Р. Л.</b> Роман Валерія Шевчука «На полі смиренному» як альтернативна історія .....	82
<b>Терещенко Т. В.</b> Врахування когнітивних процесів пам'яті студентів та складових компонентів мотивації при застосуванні цифрових навчальних медіа .....	84
<b>Ткачук А. І., Безкоровайна О. В.</b> Роль інтеркультурного діалогу у підвищенні ефективності міжкультурної комунікації .....	85
<b>Топал О. В., Комар О. С.</b> Особливості інтеграції лінгвокраїнознавчого аспекту до змісту предмета «англійська мова» в профільній середній школі .....	87
<b>Fedorenko S. V.</b> Multimodal resources for listening comprehension in English for specific purposes .....	89
<b>Федорук А. О., Вовчук Н. І.</b> Концептуальні відмінності у сприйнятті та ставленні до часу представників різних культур .....	90
<b>Фурманець К. П., Крусь О. П.</b> Сучасний досвід розвитку патріотичних почуттів підлітків на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО .....	92
<b>Шульжук Н. В.</b> Лінгвокультурологічний підхід до формування дискурсної компетенції студента-філолога .....	95
<b>Яницька О. М.</b> Багатомовність та міжкультурна освіта в університеті: місце для навчання та взаємодії .....	97

Комбінований курс з вивчення іноземної мови є ефективним інструментом для досягнення успіху в навчанні, оскільки він дозволяє курсантам вибирати зручний час для навчання та формат навчання, вони можуть вчитися в режимі онлайн чи офлайн, легко змінювати різні типи завдань та вправи, залежно від потреб та вимог; включає інтерактивні елементи, такі як відео- та аудіоуроки, інтерактивні завдання та вправи, заняття для обговорення тощо; містить продуктивні та цікаві заняття, а його застосування під час навчання курсантів покращить якість навчання.

## **МОВНА ОСОБИСТІТЬ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

**Гудкова М. М.,**  
*здобувач ступеня в/о «Магістр» I курсу*  
**Безкоровайна О. В.,**  
*доктор педагогічних наук, професор,*  
*завідувач кафедри міжкультурної комунікації,*  
*теорії, історії та методики викладання зарубіжної літератури*  
*Рівненського державного гуманітарного університету.*  
*(м. Рівне, Україна)*

XXI століття ставить нові вимоги перед сучасною освітою, що відіграє вирішальну роль у становленні молодого людини. Чинна гуманістична концепція ґрунтується на визнанні людини найвищою суспільною цінністю, а освіту, її зміст визначає як необхідну умову становлення, всебічного розвитку, самоствердження і творчої самореалізації духовно багатого особистості.

Стратегічною метою сучасної освіти є формування високоосвіченої, інтелігентної, самодостатньої творчої особистості з інноваційним типом мислення і діяльності, здатної гідно відповісти на виклики цивілізації, а гуманістична концепція ставить на перше місце дитину/студента та вчителя/викладача, як індивідуальностей, що постійно співпрацюють і розвиваються, ведуть освітньо-культурний діалог у таких напрямках: знання, культура комунікації, новітні технології спілкування, проникнення в сутність предметів, явищ; ціннісні відношення і нові смисли.

Як зазначено у Концепції мовної освіти в Україні: «В Україні функціонує система неперервної мовної освіти, підкріплена виваженою мовною політикою держави, спрямованою на досконале володіння рідною мовою кожним її носієм, обов'язкове оволодіння державною українською мовою всіма громадянами (незалежно від національності, віросповідання, сфери суспільно-виробничої діяльності), на знання іноземних мов, виховання мовної толерантності» [8].

Оволодіння мовою – важлива складова соціокультурної діяльності, тому мовна освіта повинна ставити за мету формування вміння спілкуватися на засадах діалогу культур, коли явища мови і культури, які вивчаються, пропонуються в порівнянні з аналогічними фактами рідної мови і культури. При цьому враховується вплив соціальних, психологічних, освітніх та інших чинників формування як окремої особистості, так і національності в цілому. Тому, одне з головних завдань сучасної мовної освіти в Україні – формування та розвиток мовної особистості учнів, яка відбувається упродовж усього процесу шкільної освіти. В умовах реформування шкільної освіти мовленнєва підготовка учнів виходить на перше місце. На формування й розвиток мовної особистості учня впливає багато чинників, зокрема спілкування в процесі навчання в школі, загальний інтелектуальний розвиток, зміст і характер навчальних дисциплін, мовленнєве середовище тощо. Про рівень сформованості мовної особистості свідчить багато факторів, зокрема наявність і якість сформованості комунікативних умінь і навичок учня, досконале володіння всіма чотирма видами мовленнєвої діяльності, здатність будувати тексти різних типів, стилів і жанрів мовлення з урахуванням усіх компонентів ситуації спілкування – адресата, адресанта мовлення, мети й теми, комунікативного задуму тощо.

Концепція мовної освіти визначає такі рівні мовної освіти в українських школах:

- Дошкільний етап;
- Шкільний етап, який є кількоступеневим (початкова, основна, старша);
- Навчання у вищих навчальних закладах;
- Післядипломна освіта.

Ми живемо в полікультурному світі, де знання будь якої іноземної мови є необхідністю. В останні роки дедалі прозоріше спостерігається тенденція до оволодіння іноземними мовами. Запропонована ще Лілією Гриневиц, колишнім міністром освіти та науки України, концепція Нової

української школи, повинна вирішити ці питання і сформувати ті компетенції, які будуть потрібні сучасній людині у 21 столітті, зокрема, у формування навички... або «мовної особистості». Випускник має вміло застосовувати знання та уміння на практиці, в залежності від ситуації вміти мислити нестандартно або критично, приймати швидкі раціональні рішення, брати на себе відповідальність, керувати своїми емоціями і бути готовим вчитися все життя. Серед цих компетенцій або soft skills, ми можемо виділити «мовну компетенцію», яка стосується не тільки вивчення іноземних мов, а й рідної мови. Тому так необхідно формувати мовну особистість в сучасній українській школі.

Давайте, розглянемо детальніше, що таке «мовна особистість»?

Проблема особистості посідає одне із центральних місць як у філософії, психології, так і в лінгвістиці. Особистість – це багатогранне та багатовимірне поняття і залежно від завдань, що ставить перед собою та чи інша наука, кожна з них має свою мету дослідження і своє бачення цього поняття.

У лінгвістиці та лінгвокультурології поняття мовної особистості ґрунтовно висвітлено у працях Ф. Бацевича, В. Карасика, Ю. Караулова, Є. Єрмоленко, Л. Мацько, Л. Струганець та інші.

Проблемі формування національно-мовної особистості, спілкування як процесу в зв'язку з мовленням і мисленням, розвитку мовних, мовленнєвих і комунікативних умінь і навичок учнів присвятили свої праці лінгвісти (Ф. Бацевич, І. Білодід, Л. Булаховський, Ф. Буслаєв, В. Виноградов, І. Вихованець, Ю. Караулов, Л. Мацько, О. Потебня, В. Русанівський, Л. Щерба), педагоги (О. Савченко, О. Сухомлинська, А. Хуторський), психологи і психолінгвісти (Б. Баєв, Л. Виготський, І. Зимня, М. Жинкін, М. Колпакова, О. Леонтьєв, О. Лурія, І. Синиця), лінгводидакти (О. Біляєв, А. Богущ, Л. Варзацька, М. Вашуленко, Є. Голобородько, С. Караман, Т. Ладигенська, В. Мельничайко, М. Пентилюк, В. Сухомлинський, Г. Шелехова) та ін., що підтверджує актуальність важливої проблеми й пошук шляхів для її вирішення.

Мовна особистість – це багатоаспектне поняття, яке включає в себе органічну можливість навчатися мовного спілкування, комунікативна потреба, мовна свідомість, комунікативна компетенція та мовленнєва поведінка, а тому для успішного її формування потрібно врахувати всі її структурні елементи. Саме поняття мовної особистості в широкий науковий ужиток запровадив Ю. Караулов, який вважає, що «мовна особистість – це людина, яка вміє створювати й розуміти тексти, що відрізняються ступенем структурно-мовної складності, глибиною і точністю відображення дійсності, цільовою спрямованістю» [6]. Він розробив рівневу модель мовної особистості і виділив три її рівні:

- вербально-семантичний, що відображає ступінь володіння повсякденною мовою;
- когнітивний, на якому здійснюється актуалізація та ідентифікація релевантних знань і уявлень, властивих мовній особистості;
- прагматичний, що виявляє і характеризує мотиви і цілі, які рухають розвиток мовної особистості [15].

Наталія Дика вважає, що мовна особистість є надскладною системою, тож її формування залежить від багатьох чинників і факторів впливу на її функціонування. Однак, врахування загальних лінгводидактичних особливостей процесу формування мовної особистості, орієнтація на комплексний розвиток усіх її складових компетентностей, оптимальний підбір ефективних методів, прийомів та засобів, форм сприятимуть формуванню мовної особистості у процесі вивчення синтаксису. Важливими складовими мовної особистості є:

- ціннісний (система цінностей);
- світоглядний (система життєвих смислів);
- культурологічний (рівень засвоєння культури) [5].

Мовну компетентність можна схарактеризувати за різними параметрами та аспектами, з яких найбільш очевидними є мовлення, письмо, аудіювання (сприйняття на слух) і читання. Останні два (аудіювання та читання) засновані на розумових процесах інтерпретації звукових та графічних мовленнєвих сигналів, що сприймаються слуховими та зоровими рецепторами.

Рівневу структуру формування мовної особистості умовно Наталія Дика розширює на такі пласти: лексикон і граматикон, семантикон і прагматикон.

М. Пентилюк визначає мовну особистість через призму лінгводидактики як такого носія мови, який «добре володіє системою лінгвістичних знань (знає мовознавчі поняття і відповідні правила), продукує мовленнєву діяльність, має навички активної роботи зі словом, дбає про мову і сприяє її розвитку [12]». Мовна особистість – це високоосвічена людина, яка має високу мовну та мовленнєву спроможність.

Людина не народжується мовною особистістю, а стає такою у процесі соціалізації: навчання, виховання, спілкування. Так, Л. Мацько виділяє п'ять етапів (рівнів) формування мовної особистості: засвоєння правил користування мовною системою; вміння реалізувати себе у мовленні, виразити свою особистість; володіння багатством і різноманітністю мовних засобів; вміння говорити відповідно до ситуації та відгукуватися точною мовленнєвою реакцією; оволодіння фаховою метамовою, яка об'єктивується у професійному мовленні [13].

Становлення мовної особистості учнів відбувається на всіх уроках, але питому вагу займають уроки української мови та літератури, уроки іноземних мов та зарубіжної літератури. Важливою складовою становлення школяра як мовної особистості є вивчення рідної та іноземної мов. Вирішити ці питання допомагають різноманітні завдання, які використовуються на цих уроках – вивчення нових слів, пояснення їх значень, підбір синонімів або антонімів і т.д. Як вважає Кравчук Л.В. що мовна особистість – це ще й критично мисляча особистість. Саме тому молодших школярів потрібно вчити аналізувати інформацію, яку вони отримують з різних джерел.

Отже, сучасна українська школа повинна сформувати освітній простір, що відповідав би викликам ХХІ ст., виховував особистість, здатну критично і творчо мислити, успішно розв'язувати життєві проблеми, готову до ефективного спілкування. Випускники загальноосвітніх навчальних закладів сьогодні мають на належному рівні володіти цілим комплексом компетентностей, одними із ключових серед яких є мовна, мовленнєва, мовленнєвознавча, соціокультурна тощо. Сформована, високорозвинена мовна особистість учня, носія цих компетентностей, – це запорука його подальшого успішного фахового навчання або професійної діяльності.

На мою думку, мовна освіта в Україні має надзвичайно важливе значення, насамперед тому, що виконує для суспільства дві особливо важливі ролі (навчальну й виховну), закладає фундамент існування цілісного українськомовного соціуму, в якому нинішні учні як майбутні громадяни України визначатимуть вектор розвитку нашої держави.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бокшан В. Р., Безкоровайна О. В. Мовні ігри як засіб формування іншомовної лексичної компетентності учнів початкової школи. *Наукові новації та передові технології в парадигмі інноваційного розвитку суспільства у викликах сьогодення* (до Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку «Фундаментальні науки на користь сталого розвитку» 10 листопада 2022 року): матеріали Міжнародної конференції (Кривий Ріг, Кропивницький, 10 листопада 2022 р.). ЦП «Компринт», 2022. С. 7–9.
2. Бородіна Н. Формування мовної особистості учнів як провідне завдання мовної освіти.
3. Гудкова М. М., Безкоровайна О. В. Мотивація до навчання на уроках англійської мови засобами ІКТ *Наукові новації та передові технології в парадигмі інноваційного розвитку суспільства у викликах сьогодення* (до Всесвітнього дня науки в ім'я миру та розвитку «Фундаментальні науки на користь сталого розвитку» 10 листопада 2022 року): матеріали Міжнародної конференції (Кривий Ріг, Кропивницький, 10 листопада 2022 р.). ЦП «Компринт», 2022. С. 33–37.
4. Дика Н. М. Реалізація концепту мовної особистості у сучасній лінгводидактиці / Н.М. Дика // Педагогічний процес: теорія та практика. – 2016. – № 2. – С. 32–36.
5. Дика Н. М. Мовна особистість: міждисциплінарний аспект.
6. Дика Н. М. Формування мовної особистості учня основної школи в контексті педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського.
7. Калюжка Н. С. Формування мовної особистості сучасного учня: пошук підходів.
8. Концепція мовної освіти в Україні. Проект // Освіта України. – 2011. – № 1–2.
9. Кравчук Л. В. Становлення молодшого школяра як мовної особистості // <https://www.researchgate.net/publication/344493760>
10. Кучеренко І. А., Мамчур Л. І. Ключові пріоритети сучасної мовної освіти // *Мовна особистість в освітньому просторі: монографія / за заг. ред. І. Д. Пасічника; редкол. О. А. Вісич, Х. М. Карповець, З. В. Столяр. Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2021. 270 с.; С. 87–98.*
11. Кучеренко І.А. Урок – найсприятливіше середовище розвитку мовної особистості учня основної школи // <https://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/7124/Kucherenko.pdf?sequence=1>



12. Мамчур Л. Формування мовної особистості в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа» / Л. І. Мамчур. – Академічна культура дослідника в освітньому просторі: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Суми, 17 травня 2018 року).
13. Мацько Л. Аспекти мовної особистості у перспекції педагогічного дискурсу. Дивослово. 2006. № 7. С. 2–4.
14. Пентилюк М. І. Мовна особистість учня в перспекції мовленнєвого спілкування // Пентилюк М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики: збірник статей / М. І. Пентилюк. – К. : Ленвіт, 2011. – 256 с.
15. Пентилюк М. І. Педагогічні умови виховання мовної особистості учнів середньої школи засобами української мови та літератури. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf\\_2015\\_57\\_37](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2015_57_37).
16. Семенов О. Мовна особистість учителя в соціокультурній парадигмі XXI століття // О. Семенов // Професійна освіта: педагогіка і психологія: Польсько-український щорічник / За ред. Т. Левовицького, І. Вільш, І. Зязюна, Н. Ничкало. – Ченстохова-Київ, 2007. – Вип. ІХ. – С. 323–332.
17. Шелехова Галина Формування мовної особистості як умова мовленнєвого розвитку учнів основної школи на уроках української мови // [https://dspace.edu.ua/native\\_word/wp-content/uploads/2016/04/2013-72.pdf](https://dspace.edu.ua/native_word/wp-content/uploads/2016/04/2013-72.pdf)

## НАЦІОНАЛЬНІ СТЕРЕОТИПИ ТА ОСНОВНІ ЦІННОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО НІМЕЦЬКОГО ХАРАКТЕРУ

**Гурінчук С. С.,**

*здобувач ступеня в/о «Бакалавр» II курсу*

**Вовчук Н. І.,**

*кандидат філологічних наук, доцент*

*кафедри міжкультурної комунікації, теорії,*

*історії та методики викладання зарубіжної літератури*

*Рівненського державного гуманітарного університету.*

*(м. Рівне, Україна)*

Проблеми міжкультурної комунікації (а серед них і питання про національні стереотипи та національні цінності представників різних лінгвокультурних спільнот) викликали велику зацікавленість у таких дослідників: Ф. Бацевича, В. Манакіна, О. Селіванової та інших.

Стереотипи є складовою частиною масової культури. Вони можуть формуватися на основі віку, статі, раси, релігії, професії і національності. Існують також стереотипи географічні (наприклад, «життя в невеликих містах безпечніше, ніж в мегаполісах»), речові (наприклад, «німецькі машини – найякісніші») та ін.

Метою нашого дослідження є визначення та характеристика національних німецьких стереотипів та основних цінностей національного німецького характеру.

Стереотипи Німеччини сформовані через її культурні традиції та ментальні риси. Так, давня приказка стверджує, що німецька пунктуальність – це прийти за 5 хвилин до зазначеного часу. Німці дуже хвилюються про час: для них важлива пунктуальність. Дослідник Йоган Ганслег вважає, що у Німеччині час тісно пов'язаний з відповідальністю: час – це щось, що можна організувати, заощадити, контролювати та планувати. Але багато німців не вважають пунктуальність однією з головних рис нації. Зокрема, багато жителів Німеччини часто скаржаться на спізнення потягів.

Існує стереотип, що німці надзвичайно продуктивні. Проте деякі їхні проекти спростовують цю думку. Наприклад, німцям знадобилося 632 роки, щоб закінчити будівництво Кельнського собору. Ще одним сучасним прикладом непродуктивної роботи слугує аеропорт «Берлін-Бранденбург». Роботу над ним завершили на 10 років пізніше, ніж планували, а бюджет перевищили на мільярди євро.

За висновками фахівців, а також за даними різних опитувань, до переліку важливих ціннісних характеристик німців відносяться такі: *старанність, точність, пунктуальність, любов до порядку, якісна робота, непідкупність, довіра, надійність, ввічливість*. І, навпаки, самі німці усвідомлюють, що, на відміну від інших націй, їм властиві: *надмірне прагнення до досконалості, упертість, недостатня гнучкість, одержимість роботою, відсутність почуття гумору, похмурість, буркотливість, недружелюбність, замкнутість* [1].

Наукове видання

**МАТЕРІАЛИ  
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«Міжкультурна комунікація у професійній підготовці  
майбутнього педагога ХХІ століття»**

*12 травня 2023 р.*

Комп'ютерний макет та верстка:  
**Л. М. Федорук**

Формат 60x84 1/8. Папір офсетний.  
Гарнітура Times New Roman.  
Зам. № 258/1. Ум. друк. арк. 9.96. Наклад 100.

*Віддруковано у відділі  
інформаційного та технічного забезпечення  
Рівненського державного гуманітарного університету  
33028, м. Рівне, вул. С. Бандери, 12*